

25 Mart 2010
TS/BAS-BÜL/10-15

TÜSİAD: “Anayasa tümüyle yenilenmelidir; gündemdeki Anayasa paketinin içeriğinde temel sorunlar vardır ve demokrasi açığını kapatmaktan uzaktır.”

TÜSİAD, Türkiye'nin demokrasi açığı bulunduğunu uzun süredir dile getirmektedir. Demokrasi açığının giderilmesi için bir demokratikleşme paketi çerçevesinde yeni bir anayasa yapılmalı ve seçim ve siyasi partiler reformları gerçekleştirilmelidir.

- Yeni anayasa birey odaklı olmalı, hiçbir ayrıcalığa yer vermemeli, kuvvetler ayrılığı ilkesinin geçerli olduğu çoğulcu parlamenter demokrasiyi esas almalıdır.
- **Çağdaş ve bütünlüklü bir anayasa reformunun olmazsa olmaz şartı, seçim sistemi ve siyasi partiler mevzuatında yapılacak değişikliklerdir. İvedilikle ülke barajının düşürülmesi ve önseçimin zorunlu olması yönünde bir değişiklik yapılmalı, 2011 seçimlerine anti-demokratik siyasi partiler yasası ve çağdaş demokrasilerde örneği bulunmayan yüksek baraj ile kesinlikle gidilmemelidir.**
- Eşzamanlı olarak, tüm partiler bugünden itibaren yeni anayasa yapımı ve içeriği ile ilgili önerileriyle reform sürecine katkı sağlamalıdır.

Ancak şu an gündemde olan kısmi Anayasa değişiklik paketi, hazırlanışı açısından en azından parlamentoda sağlanmış bir uzlaşmaya dayanmamaktadır.

- **Uzlaşmaya dayanmayan bir anayasa paketi, ileride yeni anayasa yapma sürecini de zorlaştıracaktır.** Anayasa paketinin hazırlık sürecinde iktidar partisinden uzlaşmacı bir tavır beklediğimiz kadar, muhalefet de somut değişiklik önerileriyle tartışmaya derinlik kazandırmalıdır.

Anayasa değişiklik paketinin referanduma gitme ihtimali dikkate alınmalıdır.

- **Referandum anayasal bir vol olmakla birlikte, en doğru tercih değildir.** Çok çeşitli alanlardaki çok sayıda maddeden oluşan anayasa paketinin toplu olarak halkın tercihinin sunulması, vatandaşın seçme hakkını da kısıtlayacaktır.

Sürece ilişkin yukarıdaki görüşlerimiz saklı kalmak kaydıyla, anayasa değişiklik teklifini, demokratikleşme raporlarımızı dikkate alarak değerlendirdiğimizde tespit ettiğimiz temel sorunlar ve bunlar karşısında TUSİAD'ın önerileri şunlardır:

- Anayasa paketinin temel hak ve özgürlükler, askeri yargı, YAŞ ve HSYK kararlarına ve bazı disiplin cezalarına karşı yargı yolunun açılması, pozitif ayrımcılık ve geçici 15. maddenin kaldırılması gibi düzenlemeleri olumludur. **Ancak Anayasa paketinin diğer önerileriyle, kuvvetler ayrılığını ve yargı bağımsızlığını zedelemesi, olumlu değişiklikleri gölgelemektedir.**
- **Anayasa paketinin öngördüğü Anayasa Mahkemesi kompozisyonunda 19 üyenin 16'sının Cumhurbaşkanı tarafından seçilmesi, üstelik bunun 7'sinin Cumhurbaşkanı tarafından re'sen atanması, yürütmenin yargı üzerindeki etkisini artıracaktır.** Parlamento tarafından seçilecek üç üyeyle birlikte, yasama ve yürütme, yüksek mahkemenin tamamını atamış olacaktır. Yasamanın yürütmenin ağır etkisi altında olduğu varsayımı, söz konusu üç üyenin seçiminin de yürütme etkisine açık olacağını düşündürmektedir.

Cumhurbaşkanı'nın halk tarafından seçilmesiyle artacak olan siyasi kimliği de eklendiğinde, pakette öngörülen seçme-atama mekanizması, Cumhurbaşkanı, hükümet ve parlamento çoğunluğu aynı siyasi partiden olduğunda, Anayasa Mahkemesi'nin denge ve kontrol yeteneğini yok edecektir.

Anayasa Mahkemesi üyelerinin belirlenmesi yetkisi Cumhurbaşkanı, yüksek yargı, parlamento ve üniversiteler arasında paylaştırılmalı, çoğunluk üye yüksek yargı tarafından seçilmelidir. Parlamento tarafından üye seçilirken nitelikli çoğunluk aranması şart olmalıdır.

Anayasa Mahkemesi, Yüce Divan sıfatıyla ceza yargılaması da yapan bir mahkemedir. Anayasa yargısı açısından, bir kısım üyesinin hukuk alanı dışından gelmesi olağandır ancak Yüce Divan sıfatıyla görülecek davalarda, üyelerin büyük çoğunluğunun hukukçu olması gerekir.

- **Anayasa paketinde HSYK ile ilgili düzenlemelerle Adalet Bakanlığının Kurul üzerindeki etkisi güçlendirilmektedir.** Kurulun soruşturma yetkisinin Adalet Bakanı'nın onayına bağlanması dikkat çekmektedir. Diğer yandan Adalet Bakanlığı'na tanınan, “adalet hizmetlerinin Bakanlık müfettişleri eliyle denetleme” yetkisinin hakimler hakkındaki idari soruşturmaları kapsamadığına ilişkin açıklık getirilmelidir. Bu yetkinin HSYK'da olması ve Bakanlığın onayına tabi olmadan kullanılması gerekir. Paketteki HSYK düzenlemeleriyle Adalet Bakanı ve Müsteşarı'nın Kurul üyeliği daha da tartışmalı hale gelmektedir.

Yargı bağımsızlığını zedeleyecek düzenlemeler, vargının tarafsızlığı tartışmasını anlamsızlaştırmaktadır. Vargının tarafsızlığı konusu, yargı bağımsızlığı dışında münhasıran ele alınması gereken bir konudur.

- Siyasi partileri kapatmanın, demokrasilerde hiçbir sorunu çözmediği bir gerçektir. Siyasi partilerin kapatılmasını zorlaştırmanın en uygun yöntemi, anayasal bir düzenlemeyle siyasi parti yasaklarını daraltmak olmalıdır.

Oysa Anayasa paketi, kapatma davasının açılmasını parlamentoda kurulacak özel komisyonunun iznine bağlamakla, konuyu hukuk alanından çıkarmakta ve bir siyasi pazarlık konusu haline getirmektedir. Parti yasaklarının Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'ne uygun bir şekilde yeniden düzenlenmesi ve yaptırımların, öncelikle partilere değil, eylemleri yasalara aykırı olan kişilere yönelmesi gereklidir.

1982 askeri müdahalesinden sonra yapılan anayasanın yerine, toplumun çağdaş bir anayasayı demokratik bir süreçle yapması bilinci çok değerlidir. Yeni anayasaya yönelik öneriler katılımcı bir süreçle toplumun geniş kesimlerince tartışılmalıdır. TÜSİAD geniş katılımlı, uzlaşmacı bir süreci önemsemektedir ve bu yöndeki yöntem önerilerini daha önce kamuoyuyla paylaşmıştır. TÜSİAD olarak Anayasayı daha demokratik ve katılımcı bir anlayışla değiştirme çağrımızı yineliyoruz.

**TÜRK SANAYİCİLERİ VE İŞADAMLARI DERNEĞİ
BASIN BÜROSU**

Meşrutiyet cad. No.46 Tepebaşı 34420 – İSTANBUL
Tel: (0212) 2491929 Faks: (0212) 2933783